

УДК 378.147+811.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-3-46>**Світлана ЛИЧУК,***orcid.org/0000-0003-4508-7368*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мовознавства

Івано-Франківського національного медичного університету

(Івано-Франківськ, Україна) *svitlanavl@ukr.net*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ІНШОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ В ІНТЕГРОВАНІЙ СИСТЕМІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ В ІФНМУ

Мета роботи – визначити основні концепти культурологічного підходу до вивчення української мови як іноземної. Предметом дослідження є феномен української ментальності, гостинності, культури (для студентів-іноземців), зокрема свята, музейного й архітектурного мистецтва, літератури, а також української пісні тощо. Методологія дослідження передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, наукового пізнання, гри; культурологічного підходу. Застосування системного методу дає змогу представити процес становлення, наприклад, конкретного свята, пісні, символіки міста цілісно і як складник загального процесу становлення звичаїв та обрядів українців, української пісні, символіки України. Важливий і поширений метод наукового пізнання – історико-порівняльний. Його застосування допомагає визначити істотні ознаки, типологію і стадії порівнюваних історичних періодів розвитку обрядовості, української символіки, свят тощо. Гра як метод навчання. Значення педагогічної гри неможливо вичерпати й оцінити розважально-реактивними можливостями. Будучи розвагою, відпочинком, гра здатна перерости в навчання, у творчість, у терапію, у певну модель типу людських стосунків і проявів у праці. У статті використано культурологічний підхід – для аналізу природи феномена. Наукова новизна дослідження полягає в компаративному розгляді концепцій наукового подання матеріалу та творчості як парадигми мистецької освіти. Обґрунтовано специфіку викладання української мови як іноземної через призму науки та мистецтва, особливо на початковому рівні її вивчення. Збереження національної ідентичності нашої держави є головною умовою її існування через поширення представниками інших країн. Гра як форма навчання, є близькою до реальних практичних ситуацій, тому перевірка знань подібного роду більш цікава студентам, оскільки дає не тільки виявити рівень теоретичної підготовки, а й застосувати отримані знання на практиці впродовж навчання.

Ключові слова: іноземні студенти, феномен, культура, свято, традиція, обряд, українська пісня.

Svitlana LYCHUK,*orcid.org/0000-0003-4508-7368*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Linguistics

Ivano-Frankivsk National Medical University

(Ivano-Frankivsk, Ukraine) *svitlanavl@ukr.net*

CONCEPTUAL CONCEPTS OF FOREIGN LANGUAGE CULTURE IN THE INTEGRATED SYSTEM OF STUDYING FOREIGN STUDENTS IN IFNMU

The purpose of the work is to identify main concepts of the cultural approach to the study of Ukrainian as a foreign language. The subject of our study is the phenomenon of Ukrainian mentality, hospitality, culture (for foreign students), including holidays, museum and architectural art, literature, as well as Ukrainian song and more. Methodology of the research involves the use of such general scientific methods as systemic method, method of scientific knowledge, game method; as well as cultural approach. Application of the systemic method allows to present, for example, the process of the development of a certain holiday, song or symbol of the city, both as a whole and as a part of the overall process of establishing Ukrainian customs and traditions, songs and symbols. Comparative-historical method is an important and widespread method of scientific knowledge. Its application helps determine essential features, typology and stages of the comparable historical periods in the process of development of rituals, Ukrainian symbols, holidays, etc. Game is used as a method of teaching. Significance of a pedagogical game cannot be overestimated due to its entertaining-reactive possibilities. Being an amusement and recreation, it is able to grow into learning, creativity, therapy, models of human relationships and manifestations at work. The cultural approach is used in the article to analyze the nature of a phenomenon. The scientific novelty of the research is associated with the comparison of concepts of scientific presenting the material and creativity as a paradigm of artistic education. It has been revealed that the peculiarity of teaching Ukrainian as a foreign language lies in the fact that it's a joining point of the science and art, especially at the initial level

of its study. Preservation of the national identity of our state is the main condition for its existence through the spread of representatives of other countries. Game, as a form of learning, is close to real practical situations. Testing of knowledge of this kind is more interesting for students, because it allows not only to identify the level of theoretical training, but also to apply the acquired knowledge in practice during training.

Key words: *foreign students, phenomenon, culture, holiday, tradition, ritual, Ukrainian song.*

Постановка проблеми. За даними Міністерства освіти та науки в Україні, навчається більше ніж 66 тисяч іноземних студентів із понад 150 країн і з кожним роком їх кількість зростає (Офіційний сайт МОН). На базі Івано-Франківського національного медичного університету навчаються студенти з різних континентів світу: Європи, Азії, Африки та Америки. У 2017–2020 роках лідерство за кількістю студентів в ІФНМУ належить Індії. Іноземці в Україні можуть здобувати освіту українською, російською або англійською мовою, залежно від запропонованих програм і рівня знання мови абітурієнтом. Серед обов'язкових предметів важливе місце належить українській мові як іноземній.

Надзвичайної уваги потребують студенти-іноземці, процес адаптації яких нівечить їхній злагоджений особистісний і професійний розвиток, перспективу успішної самореалізації, здатність до досягнення та розуміння культури українського народу. Тому пристосування іноземних студентів до навчання в українському університеті й до української культури потребує всебічних психолого-педагогічних підходів (Тихоновський, 2014).

Необхідною умовою якісного засвоєння знань із дисципліни «Українська мова як іноземна» представниками з різних регіонів світу є урахування ментальності, психологічного стану й інших якостей їхньої національної самосвідомості, оскільки характерними труднощами, окрім мовних, методичних, організаційних, є й психологічні (Довгодько, 2013; Сегеда, Осипенко, 2014; Щербяк, 2015).

Мета статті – виявити основні концепти культурологічного підходу до вивчення української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Предметом дослідження є феномен української ментальності, гостинності, культури (для іноземців), зокрема свята, музейного та архітектурного мистецтва, літератури, української пісні тощо.

Ментальність особливо яскраво виявляється тоді, коли зіштовхується з носіями іншої ментальності. На думку П. Герчанівської, «за своєю сутністю ментальність являє собою матрицю мислення, крізь яку відбувається сприйняття народом основних аспектів реальності. У цьому ракурсі вона є виявленням захисної функції суспільства в його психологічному аспекті; у народній куль-

турі вона виконує роль механізму, що відповідає за психологічну адаптацію соціуму до навколишнього середовища» (Герчанівська, 2011: 112).

А. Гусейнов визначив категорію культури через функціональне поняття ментальності: «... культура – її людський вимір, те, що зафіксовано в ментальності, вдачах, звичаях, що існує в людях і через людей, у живому досвіді їхнього спільного життя» (Гусейнов, 2009: 59).

Культура становить частину способу життя певного народу. Важливо визначити для іноземців особливості сучасного буття культури, зокрема взаємодії в ньому традиційного й інноваційного, стійкого й історично мінливого.

Гостинність як продукт культурно-історичного розвитку людства та як форма практичної діяльності людини передбачає стосунки з іншими людьми. Міжцивілізаційна й міжкультурна комунікація в сучасному світі є тим середовищем, у якому розвиваються процеси як прямої, так і опосередкованої взаємодії останніх. Подолання культурних бар'єрів є важливим чинником для самооцінки людини, що сприяє розумінню традицій гостинності й дає змогу виробляти норми та принципи взаємодії в соціумі. Комунікативна роль учасників спілкування міцно ствердилася в історичній практиці й у гостинності (Русавська, 2014: 62).

Українська гостинність – це особлива риса ментальності. Українці завжди виявляли повагу, пошану, доброзичливість до гостя. Саме таке ставлення до гостя забезпечує сімейну й суспільну єдність. Студенти-іноземці з перших днів перебування в Україні мають змогу відчути українську гостинність, підґрунтям якої є система традицій; людські стосунки найвиразніше розкриті у звичаях та обрядах. На практичних заняттях з навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» обов'язковими темами є «Знайомство», «Українська гостинність і ритуали прийому гостя», «Форми етикету». Студенти-іноземці засвоюють групи побутової лексики, відбувається процес їхньої адаптації до нового культурного середовища.

Програма з української мови як іноземної передбачає низку тем з історії та культури України, серед них такі: «Географічні відомості про Україну»; «Містами України»; «Київ – столиця України»; «Свята і традиції в Україні»; «Зимові свята в Україні»; «Весняні свята в Україні»; «Дер-

жавні свята»; «Державні символи України» тощо. Вивчення комунікативних тем «Україна», «Київ – столиця України», «Містами України», «Місто, в якому я живу» доповнюємо історичними відомостями про становлення й розвиток нашої держави та її столиці від давніх часів аж до сьогодення. Детально студенти вивчають їх на заняттях з історії України й опрацьовують самостійно.

Вивчення тем «Містами України», «Місто, у якому я живу» супроводжується заочною чи очною екскурсією. Уважаємо, що засвоєння студентами-іноземцями методичного матеріалу через доповнення екскурсійними елементами є не лише цікавим і пізнавальним, а й досить ефективним. Практикуємо ознайомлення з великими містами України за допомогою презентацій, наочного матеріалу чи екскурсій – індивідуальних або групових.

Музей є спеціальною культурною інституцією, яка працює з репрезентаціями минулого й сучасного. Місто Івано-Франківськ багате на музеї, що представляють історію та модерність нашого краю: краєзнавчий музей, художній музей, музей О. Довбуша, музей С. Бандери, музей патріотичного виховання, музей Небесної сотні тощо.

Краєзнавчий і художній музеї, окрім історії міста та становлення краю, знайомлять відвідувачів з мистецтвом, культурою, народною творчістю Івано-Франківщини (Прикарпаття).

У вирі останніх подій, зокрема антитерористичної операції на Сході нашої країни, актуальним залишається питання війни і миру, яким цікавляться іноземці, відвідуючи новий музей Небесної сотні.

Засвоюючи знання про культуру нашого краю, студенти-іноземці діляться своїми враженнями від побаченого й почутого, активно обговорюють і порівнюють особливості різних культур, їх подібність і відмінність. З огляду на те що майже всі академічні групи сформовані з представників різних національностей, студенти не лише пізнають українську історію й культуру, а й інформують один одного про специфіку культури свого рідного народу.

Український народ багатий на свої національні традиції. Їх відтворено в темах «Свята і традиції в Україні», «Зимові свята в Україні», «Весняні свята в Україні»; «Державні свята» тощо (15; 16; 17).

Свята – це невід’ємна частина нашої культури, багатогранне суспільне явище, життя соціуму. Погоджуємося з думкою В. Курбатова та І. Верещагіної, що свята «не стільки відпочинок, скільки інший стан свідомості, протиставлений будням» (Курбатов, Верещагіна, 2015). У ньому досить

відчутна багатовікова спадкоємність традицій і духовних цінностей. Свято дає змогу пізнати весь досвід попередніх поколінь. Особлива роль у святі відводиться його естетичному складнику, що має вираження в чуттєво-емоційному змісті, експресивності, видовищності, елементах карнавальності, театралізації тощо.

Більшість традиційних свят, які позначені багатомірною обрядовістю, яскравістю й пишністю, приваблює тим, що зберігають і доносять до нового покоління важливі історичні факти із життя нашої країни й нашого народу.

Святкування – це унікальне явище людської культури, що виконує важливі соціальні функції: виховну, естетичну, розважальну, рекреативну, комунікативну тощо. Свята мають тісний зв’язок із народним побутом, кульмінаційними подіями в суспільному й особистому житті. Свята здебільшого супроводжують пісні. Українська пісня – це душа українського народу. Студенти-іноземці розуміють цей вислів, коли співають українські пісні на тематичних заняттях, під час підготовки до концертів і кураторської години (як вид самостійної роботи) (17; 18).

Кожен тип свята має свої специфічні особливості, властиві тільки йому. У традиційній українській культурі розрізняють такі групи свят: сімейні, наприклад, хрестини, весілля; суспільні, напр. храмові свята або дні святого (покровителя парафії чи міста); релігійні, поширені в більшості європейських країн, як-от: Великдень, Різдво, Новий рік, Водохреща, день святого Івана (Купала), Масляна; державні, наприклад, День Конституції України, День незалежності України, День захисника України, День українського козацтва.

Вивчення тем «Свята і традиції в Україні», «Зимові свята в Україні»; «Весняні свята в Україні» супроводжуємо рольовими іграми. Одні й ті ж свята в різних умовах, інколи й одноразово, можуть сприяти як підтримці, збереженню сталої системи поглядів, так і піддаватися її критичному подоланню, розвінчанню.

Використання методики гри у різноманітне практичне заняття, тим самим зацікавлюючи студентів-іноземців. Гра – це певна особливість чи якість поведінки людей, що відрізняється від повсякденної поведінки в житті. Різновидами гри є рольові та ділові ігри. Ігровий характер комунікації зумовлений самим принципом його функціонування, особливо в процесі здійснення особистісної комунікації. Під час гри студенти-іноземці реалізують можливість творчо-креативного самовираження повною мірою (Batorsky, Renick-Butera, 2004).

Грунтуючись на певних змістових і типологічних характеристиках – малі форми вербального типу, креолізовані тексти, переважання візуального начала, у яких повною мірою знаходиться вияв ігровий компонент, що ґрунтується на мовній грі, полісемантичності, інтертекстуальності, асоціативно-алюзивній грі, прихованих конотаціях, контекстних відношеннях, породжуючи жарти, каламбури, комічні ситуації тощо, формується структура гри (Денисюк, 2017). Вона передбачає створення концепції гри, створення сценарію, підготовку необхідного обладнання. Проведення гри передбачає певний алгоритм дій: створення ігрової ситуації, програвання ситуації, її обговорення; аналіз і самоаналіз учасниками проведеної гри. Концепція гри передбачає виявлення умов гри, рольових перспектив, вимог до учасників гри, системи оцінювання як за кожним етапом, так й узагальнена; необхідне унаочнення, що призначене максимально наблизити гру до реальної ситуації.

Гра сприяє розвитку певних навичок і рис характеру: цілеспрямованість, активність, динамічність і продуктивність мислення, міцність та оперативність пам'яті, прагнення до досконалості й віра у свої сили.

Основою тем, що стосуються медичного профілю, зокрема «У поліклініці», «У лікарні», «На прийомі в лікаря» тощо, є ділова гра. Під час ділової гри студенти потрапляють у певні умови, у яких їм відведені чітко визначені функції. Створені модельовані ситуації виробляють у студентів-іноземців готовність швидко й безпомилково зробити правильний вибір, спонтанно приймати рішення тощо.

Вивчення будь-якої навчальної дисципліни переважно починається з опрацювання інформаційних джерел. Сьогодні чільне місце відводиться інтернет-джерелам (Журбенко й ін., 2014). Такий підхід усуває будь-які труднощі для підготовки до занять і є особливо популярним для студентів-іноземців.

У процесі використання сучасної технології, гра (культурна, ділова медична тощо) на заняттях максимально залучає студентів-медиків у повсякденне, культурне, професійне спілкування, до того ж вивчення побутових тем, тем медичної спрямованості уможливує всебічну підготовку студентів медичного закладу вищої

освіти як до буденного життя, так і до навчальної діяльності чи проходження клінічної практики. Ефективність проведення занять за таким типом дає змогу учасникам оволодіти цілісними системними знаннями, сформувати початкові навички спілкування та підготувати їх до майбутньої професійної діяльності, забезпечити реалізацію навчального процесу в безпосередньому зв'язку з навчанням, що, безумовно, сприятиме основам реального та клінічного мислення, становлення живого мовлення й повноцінного фахового рівня майбутнього лікаря.

Соціокультурне призначення гри може означати синтез засвоєння людиною багатства культури, потенцій виховання й формування її як до особистості – повноправного члена колективу.

Наукова новизна дослідження полягає в компаративному аналізі концепцій наукового подання матеріалу та творчості як парадигми мистецької освіти.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що особливість викладання української мови як іноземної знаходиться на стику науки та мистецтва, особливо на початковому рівні її вивчення. Це навчання й виховання особистості засобами мистецтва. Безперечно, збереження національної ідентичності нашої держави є головною умовою її існування через поширення представниками інших країн.

Норми людської поведінки, етики, моралі, ментальність і гостинність виявляються в діалозі з представниками інших культур і цивілізацій.

В умовах інформаційного перенасичення сучасного суспільства особливого значення набуває гра як культурний феномен, що знаходить вияв у багатьох сферах життєдіяльності. Така форма навчання, безумовно, є близькою до реальних практичних ситуацій, а перевірка знань подібного роду більш цікава студентам, оскільки дає змогу не тільки виявити рівень теоретичної підготовки, а й застосувати отримані знання на практиці впродовж навчання.

Ігри національні й водночас інтернаціональні, міжнаціональні, загальнолюдські дають змогу моделювати різні ситуації життя, шукати вихід із конфліктних ситуацій, особливо в період адаптації іноземних студентів, не вдаватися до агресивності, послуговуватися списком найрізноманітніших емоцій у сприйнятті об'єктивної дійсності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабушкіна Л. Д. Феноменологія свята: культурологічний аналіз. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*. 2017. № 1. С. 18–23.
2. Журбенко В. А., Саакян Э. С., Тишков Д. С. Деловые игры как критерий оценки компетентности выпускников медицинского вуза. *Успехи современного естествознания*. 2014. № 12. С. 493.

3. Демчук Р. В. Ментальність як ідентифікаційне поняття у матриці української культури. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 1. С. 28–33.
4. Денисюк Ж. З. Ігровий компонент постфольклору в середовищі інтернет-комунікації. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 1. С. 7–12.
5. Довгодько Т. І. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища України. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 2. С. 114–120. URL: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/27650/1/адаптація.pdf> (дата звернення: 18.05.2020).
6. Герчанівська П. Е. Українська народна культура: християнський вимір. Київ : Університет «Україна», 2011. 426 с.
7. Культурология как наука: за и против: круглый стол 13.02.2008 / за ред. А. А. Гусейнов, А. С. Запесоцкий. Санкт-Петербург : Изд. СПбГУП, 2009. 108 с.
8. Курбатов В. П., Верещагина И. М. Феноменология праздника. Концепт. 2015. № 6. URL: <http://e-kon-cept.ru/2015/15181.htm> (дата звернення: 02.09.2020).
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/liliya-grinevich-sered-inozemciv-najbilshe-v-ukrayinu-yidut-navchatisya-z-indiyi> (дата звернення: 18.05.2020).
10. Русавська В. А. Ритуали прийому гостя в українській гостинності. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2014. С. 62–68.
11. Сегеда О. О., Осипенко А. А. Особливості адаптації іноземних студентів до освітнього середовища України. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія «Психологія»*. 2014. Вип. 48. С. 199–208.
12. Тихоновський О. В. Особливості педагогічного спілкування на етапі адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ. *Запорожський медичний журнал*. 2014. № 2. С. 132–134.
13. Щербяк Ю. А. Особливості адаптації іноземних студентів до навчання в Україні (на прикладі THEU). *Педагогічний альманах*. 2015. Вип. 25. С. 136–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2015_25_23 (дата звернення: 25.10.2020).
14. Batorsky B., Renick-Butera L. Using Role-Plays to Teach Technical Communication. *Innovative approaches to teaching technical communication*. Utah state university press, Logan, Utah, 2004. P. 148–167.
15. URL: <http://www.ifnmu.edu.ua/.../1170-studentskyi-vertep-ifnmu-tsohorich-obiednav-25-studenti...> (дата звернення: 30.08.2020).
16. URL: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1139-studenty-inozemtsi-ifnmu-zrobyly-furor-na-folklornomu-festyvali-bytvi-vertepiv?highlight=WyJcdTA0MzJcdTA0MzVcdTA0NDBcdTA0NDJcdTA0MzVcdTA0M2YiXQ>. (дата звернення: 30.08.2020).
17. URL: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1901-studenty-ifnmu-napysaly-radiodyktant-natsionalnoi-iednosti-foto-video> (дата звернення: 30.08.2020).
18. URL: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1353-vpershe-u-frankivsku-studenty-inozemtsi-ifnmu-daly-spilnyi-kontsert-zistrunnym-ansamblem-quattro-corde?highlight=WyJcdTA0NDJcdTA0NDJcdTA0NDNcdTA0MzRcdTA0MzVcdTA0M2RcdTA0NDJcdTA0MzgtXHUwNDU2XHUwNDNkXHUwNDNlXHUwNDM3XHUwNDM1XHUwNDNjXHUwNDQ2XHUwNDU2Ii0> (дата звернення: 30.08.2020).

REFERENCES

1. Babushkina, L. D. (2017). Phenomenologia sviata: culturologichnyi analiz [Phenomenology of the holiday: cultural analysis]. *Visnyk natsional'noyi akademiyi kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv*, 1, 18–23 [in Ukrainian].
2. Zhurbenko, V. A., & Saakyan, E. S., & Tishkov, D. S. (2014). Delovye igry kak kriteriy otsenki kompetentnosti vypusnikov medytynskogo vuza [Business games as a criterion for assessing the competence of graduates of medical schools]. *Uspehi sovremennogo estetstvoznaniya*, 12, 493 [in Russian].
3. Demchuk, R. V. (2017). Mentalnist iak identyfykatsiyne poniattia u matrytsi ukraiyinskoyi kul'tury [Mentality as an identifying concept in the matrix of Ukrainian culture]. *Visnyk natsional'noyi akademiyi kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv*, 1, 28–33 [in Ukrainian].
4. Denysyuk, Zh. Z. (2017). Igrovyi komponent postfolkloru v seredovyschi internet-komunikatsii [The game component of post-folklore in the Internet communication environment]. *Visnyk natsional'noyi akademiyi kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv*, 1, 7–12 [in Ukrainian].
5. Dovgod'ko, T. I. (2013). Adaptatsia inozemnykh studentiv do osvithnoho seredovyssha Ukrainy [Adaptation of foreign students to the educational environment of Ukraine]. *Pedagogika i psykholohiya profesijnoyi osvity*, 2, 114–120. Retrieved from: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/27650/1/adaptatsia.pdf>.
6. Gerchaniv'ska, P. E. (2011). Ukrain'ska narodna kul'tura: hrystyianskyi vymir [Ukrainian folk culture: Christian dimension]. Kyiv: Universitet «Ukrayina» [in Ukrainian].
7. Zapesoetskiy, A. S., & Guseynov A. A. (2003). Kulturologia kak nauka: za i protiv: kruglyi snol 13.02.2008 [Culturology as a science: for and against]. SPb.: Izd. SPbGUP [in Russian].
8. Kurbatov, V. P., & Vereshhagina, I. M. (2015). Phenomenologia prazdnika [Holiday Phenomenology]. *Kontsept*, 6 (июнь). Retrieved from: <http://e-kon-cept.ru/2015/15181.htm>.
9. Official site of the Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/news/liliya-grinevich-sered-inozemciv-najbilshe-v-ukrayinu-yidut-navchatisya-z-indiyi>.

10. Rusavs'ka, V. A. (2014). Rytualy pryjoma gostia v ukrayinskii gostynnosti [Rituals of the reception of a guest in Ukrainian hospitality]. *Visnyk natsional'noi akademii kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv*, 1, 62–68 [in Ukrainian].
11. Segeda, O. O., & Osypenko, A. A. (2014). Osoblyvosti adaptatsii inozemnykh studentiv do osvithogo seredovyscha Ukrainy [Features of adaptation of foreign students to the educational environment of Ukraine]. *Visnyk Kharkivs'kogo natsional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni H. S. Skovorody. Psykhologiya*. Issue 48, 199–208 [in Ukrainian].
12. Tykhonov's'kyi, O. V. (2014). Osoblyvosti pedagogichnogo spilkuvannia na etapi adaptatsii inozemnykh studentiv do navchannia u VNZ [Features of pedagogical communication at the stage of adaptation of foreign students to study at universities]. *Zaporozhskiy meditsynskiy zhurnal*, 2, 132–134 [in Ukrainian].
13. Shherbyak, Ju. A. (2015). Osoblyvosti adaptatsii inozemnykh studentiv do navchannia v Ukraini (na prykladi TNEU) [Features of the adaptation of foreign students to study in Ukraine (on the example of TNEU)]. *Pedagogichnyj al'manakh*. Issue 25, 136–144. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2015_25_23.
14. Batorsky, B., & Renick-Butera, L. (2004). Using Role-Plays to Teach Technical Communication // *Innovative approaches to teaching technical communication*. Utah state university press, Logan, Utah, 148–167.
15. Retrieved from: <http://www.ifnmu.edu.ua/.../1170-studentskyi-vertep-ifnmu-tsohorich-obiednav-25-studenti...>
16. Retrieved from: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1139-studenty-inozemtsi-ifnmu-zrobyly-furor-na-folklornomu-festyvali-bytvi-vertepiv?highlight=WyJcdTA0MzJcdTA0MzVcdTA0NDBcdTA0NDJcdTA0MzVcdTA0M2YiXQ>.
17. Retrieved from: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1901-studenty-ifnmu-napysaly-radiodyktant-natsionalnoi-iednosti-foto-video>.
18. Retrieved from: <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/1353-vpershe-u-frankivsku-studenty-inozemtsi-ifnmu-daly-spilnyi-kontsert-zi-strunnym-ansamblem-quattro-corde?highlight=WyJcdTA0NDFcdTA0NDJcdTA0NDNcdTA0MzRcdTA0MzVcdTA0M2RcdTA0NDJcdTA0MzgtXHUwNDU2XHUwNDNkXHUwNDNlXHUwNDM3XHUwNDMlXHUwNDNjXHUwNDQ2XHUwNDU2Il0>.